

ВИВЧЕННЯ МЕДИКО-ДЕМОГРАФІЧНОЇ СИТУАЦІЇ В М. КИЄВІ

Паламар Б.І.

Київська міська клінічна лікарня № 3, м. Київ

Резюме. У статті вивченні особливості медико-демографічної ситуації в м. Києві. Виявлено, що в Києві в останнє десятиріччя відбувається зростання чисельності населення, кількість постійного населення збільшилася на 190,3 тис. осіб, наявного – на 186,1 тис. осіб. Встановлено, що природний рух населення складає 1,13‰, при цьому смертність населення та народженість складає 10,0‰ та 11,3‰ відповідно. Встановлено, що середня очікувана тривалість життя в 2003–2012 р.р. у м. Києві становила 68 років для чоловіків і 77 років – для жінок. Виявлено, що в Києві спостерігається превалювання жінок в загальній чисельності населення. Виявлено, що Київ виступає основним центром притоку мігрантів, що обумовлює перевищення прибуття населення над вибуттям (в 2010 р. чисельність прибулих до Києва перевищувала чисельність вибулих з нього на 10,6 тис. осіб). Встановлено, що фактичне населення міста Києва складається з постійного (за даними державної статистики) та незареєстрованого населення – сукупності осіб, які фактично живуть в Києві і не охоплені державною статистикою (чисельність фактичного населення м. Києва на початок 2011 р. оцінюється у 3144,3 тис. осіб, що на 345,1 тис. осіб більше від чисельності постійного населення). Доведена необхідність в подальшому комплексного вивчення готовності Київських міських клінічних лікарень до роботи в умовах позаштатних ситуацій мирного часу враховуючи особливості медико-демографічної ситуації в м. Києві.

Ключові слова: медико-демографічна ситуація, тривалість життя, природний рух населення, смертність, організація медичної допомоги населенню.

Вступ. На сьогодні демографічна ситуація в Україні характеризується низкою негативних тенденцій, зумовлених низьким рівнем народжуваності, високим рівнем смертності, низьким

природним приростом, зміною статевовікової структури населення та нерівномірними міграційними переміщеннями. З часом змінюється не тільки чисельність населення, але й відновлюється його структура. Вікову структуру населення в Україні погіршується, що негативно позначається на демографічному і трудовому потенціалах регіонів [1–3].

Місто Київ є столицею України, головним освітнім, культурним, науковим та промисловим центром. Київ виступає основним центром притоку мігрантів. В столиці фіксується перевищення прибуття населення над вибуттям [5–6].

Одним із головних завдань при усуненні соціально-медичних наслідків техногенних і природних катастроф є забезпечення надання громадянам України медичної допомоги. Це слід враховувати при плануванні заходів щодо надання медичної допомоги населенню за умов позаштатних ситуацій [7–8].

Тому є актуальним вивчення особливостей медико-демографічної ситуації в м. Києві з метою планування сил та засобів для організації надання медичної допомоги населенню в кризових ситуаціях.

Матеріали та методи дослідження. Об'єктом дослідження були особливості медико-демографічної ситуації в м. Києві. Основними джерелами інформації стали матеріали офіційної звітності управлінь охорони здоров'я м. Києва та Київської обласної Державної адміністрації України, нормативно правова база функціонування лікувально-профілактичних закладів і наукові літературні джерела. Вивчення особливостей медико-демографічної ситуації в м. Києві проводилося з використанням структурно-логічного та медико-статистичного методів дослідження. Метою роботи було вивчення особливостей медико-демографічної ситуації в м. Києві з метою планування сил та засобів для організації надання медичної допомоги населенню в позаштатних ситуацій мирного часу.

Результати дослідження та їх обговорення. За результатами вивчення медико-демографічної ситуації в м. Києві нами встановлено, що особливості розвитку Києва обумовлені тим, що місто є столицею України, головним освітнім, культурним, науковим та промисловим центром.

Київ є єдиним з 27 регіонів країни, де на початку ХХІ ст. відбувається зростання чисельності населення, зокрема, за останні 10 років кількість постійного населення збільшилася на 190,3 тис. осіб, наявного – на 186,1 тис. осіб. За станом на 01.01.2011 р. чисельність постійного населення становила 2757,9 тис. осіб, наявного -2799,2 тис. осіб.

Починаючи з 2008 р., в столиці відбулося перевищення кількості народжених над кількістю померлих. У 2010 р. це перевищення склало 3457 осіб, показник природного приросту, хоча і дещо зменшився, але має позитивне значення +1,2 на 1000 населення (+1,5 у 2009 р., Україна 2010 р. – -4,4‰).

При цьому, продовжується збільшення кількості та питомої ваги осіб похилого віку. Загальні коефіцієнти народжуваності в Києві в останні роки зростають, загальні коефіцієнти смертності у м. Києві суттєво нижчі (10,9) ніж в цілому по Україні, рис.1.

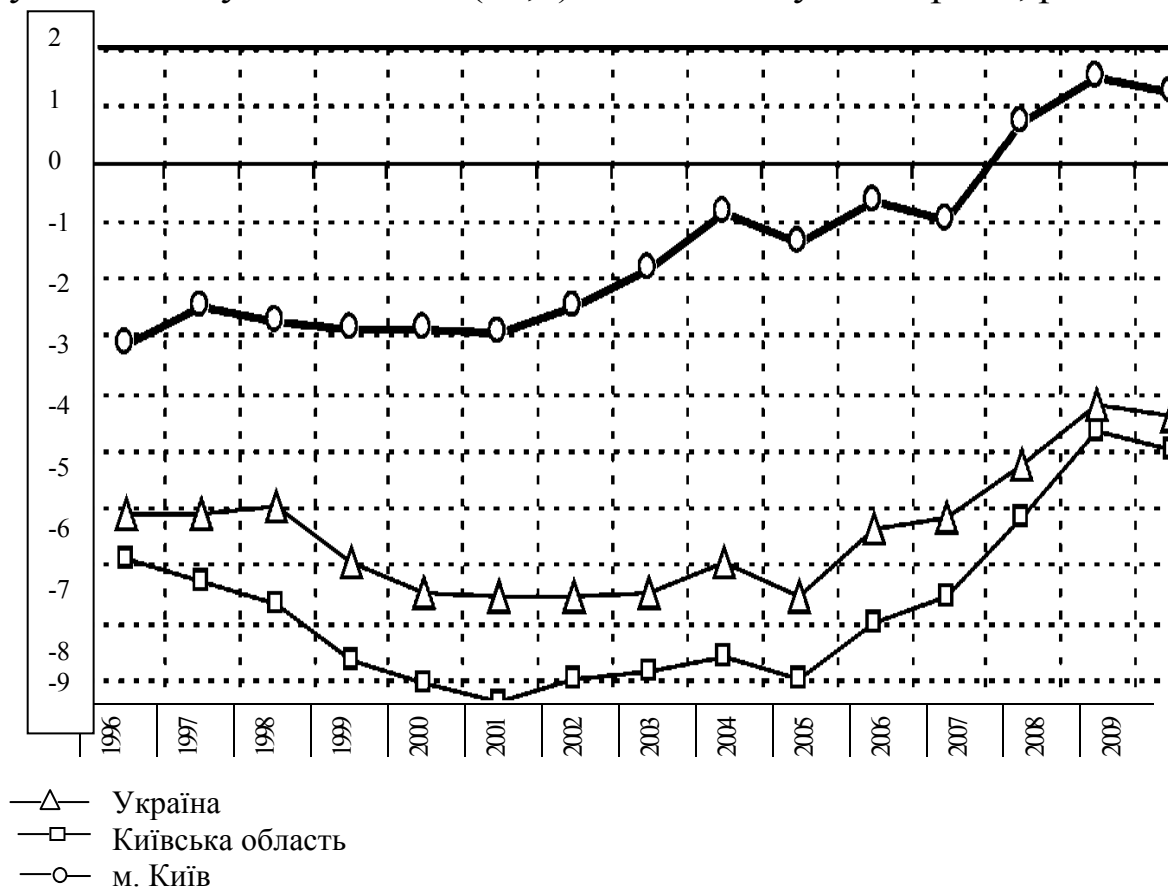

Рис. 1. Коефіцієнти природного приросту в м. Києві, Київській області та Україні в цілому

Нами проведений аналіз медико-демографічної ситуації в місті Києві в 2003–2013 рр. та встановлено, що природний рух населення складає 1,13‰, при цьому смертність населення та народженість складає 10,0‰ та 11,3‰ відповідно, рис. 2.

Рис. 2. Природний рух населення м. Києва в 2003–2013 рр.

Статевовікова структура населення є одним з важливих демографічних показників. Вона дозволяє зробити певні висновки щодо демографічних тенденцій та визначити можливі зміни динаміки чисельності населення в майбутньому. Питома вага жінок на території всієї України перевищує частку чоловіків приблизно на 20%, переважно за рахунок старших вікових груп (60 років і старше). Середня очікувана тривалість життя в 2009–2010 р.р. у м. Києві становила 68 років для чоловіків і 77 років – для жінок.

Київ виступає основним центром притоку мігрантів. В столиці фіксується перевищення прибуття населення над вибуттям. У 2010 р. чисельність прибулих до Києва перевищувала чисельність вибулих з нього на 10,6 тис. осіб.

Фактичне населення міста Києва складається з постійного (за даними державної статистики) та незареєстрованого населення – сукупності осіб, які фактично живуть в Києві і не охоплені державною статистикою. Оцінка чисельності фактичного населення м. Києва спирається на дані державної статистики щодо чисельності постійного та наявного населення міста і виконана за 4 сучасними методами. За узагальненою оцінкою чисельність фактичного населення м. Києва на початок 2011 р. оцінюється у 3144,3 тис. осіб, що на 345,1 тис. осіб більше від чисельності постійного населення.

Денне населення міста Києва є сумою фактичного населення, категорій осіб, які визначають різницю між наявним та постійним населенням (осіб, які тимчасово перебували в лікарнях, санаторіях, готелях, частину торговців на ринках (які не ввійшли до складу постійного населення), організованих і неорганізованих туристів, осіб, які перебувають у гостях та транзитом), а також денних візитерів – екскурсантів, маятникових мігрантів, неорганізованих торговців на вулицях і у дворах. Загальна чисельність денного населення м. Києва за оцінкою становить на початок 2010 р. від 3390,1 до 3511,9 тис. осіб.

За результатами комплексного прогнозу демографічного розвитку м. Києва до 2025 року чисельність постійного населення буде становитиме 3,15 млн. осіб, фактичного – 3,68 млн. осіб, денного – до 4,0 млн. осіб, табл. 1. У довгостроковій перспективі на 2050 рік можна очікувати стабілізацію чисельності постійного населення м. Києва на рівні 3,5–3,6 млн. осіб, а приміської зони – 1,1–1,2 млн. осіб.

Таблиця 1

Чисельність населення м. Києва (тис. осіб)

Населення	на 01.01.2011 р.	Прогноз на 2026 р.
м. Київ:		
- постійне	2757,9	3147,3
- фактичне	3144,9	3680,0
- денне	3390,1	3968,7

В подальшому необхідно провести комплексне вивчення готовності київських міських клінічних лікарень до роботи в умовах позаштатних ситуацій мирного часу враховуючи особливості медико-демографічної ситуації в м. Києві.

Висновки:

1. В цілому демографічна ситуація в Україні характеризується великою різноманітністю регіональних особливостей.

2. Виявлено, що в Києві в останнє десятиріччя відбувається зростання чисельності населення, кількість постійного населення збільшилася на 190,3 тис. осіб, наявного – на 186,1 тис. осіб.

3. Встановлено, що природний рух населення складає 1,13‰, при цьому смертність населення та народженість складає 10,0‰ та 11,3‰ відповідно.

4. Встановлено, що середня очікувана тривалість життя в 2003–2012 р.р. у м. Києві становила 68 років для чоловіків і 77 років – для жінок.

5. Аналіз статистичних матеріалів свідчить про те, що в Україні спостерігається постійне превалювання жінок в загальній чисельності її населення. Питома вага жінок на території всієї України перевищує частку чоловіків приблизно на 20%, переважно за рахунок старших вікових груп (60 років і старше).

6. Виявлено, що Київ виступає основним центром притоку мігрантів, що обумовлює перевищення прибуття населення над вибуттям (в 2010 р. чисельність прибулих до Києва перевищувала чисельність вибулих з нього на 10,6 тис. осіб).

7. Встановлено, що фактичне населення міста Києва складається з постійного (за даними державної статистики) та незареєстрованого населення – сукупності осіб, які фактично живуть в Києві і не охоплені державною статистикою (чисельність фактичного населення м. Києва на початок 2011 р. оцінюється у 3144,3 тис. осіб, що на 345,1 тис. осіб більше від чисельності постійного населення).

8. Доведено доцільність проведення комплексного вивчення готовності київських міських клінічних лікарень до роботи в умовах позаштатних ситуацій мирного часу враховуючи особливості медико-демографічної ситуації в м. Києві.

Література:

1. Васкес Э. Медико-социальные аспекты здоровья населения / Э.Васкес, Д.Кресный. – Киев:Изд-во Европ.ун-та, 2003. – 489 с.

2. Гойда Н.Г., Особливість захворюваності різних статевікових груп населення / Н.Г.Гойда, А.П.Картиш, Т.К.Грузева [та ін.] // Стан здоров'я населення України та діяльність медичної галузі (2001). – Київ, 2002. – С.38–86.

3. Законодавство України про охорону здоров'я: зб.нормат.-прав.актів / упорядк. Пашутинський Є.К. – Київ:КНТ, 2004. – 207 с.

4. Куценко В.І. Сфера охорони здоров'я: соціально-економічні та регіональні проблеми / В.І.Куценко, Г.І.Трілленберг. – Київ, 2005. – 366 с.

5. Динаміка показників стану здоров'я населення України за 1995–2005 роки: [аналіт.стат.посіб. / ред. Коваленко В.М.]. – Київ, 2006. – 72 с.

6. Основні показники здоров'я та медичної допомоги населенню м.Києва в 2006 році до колегії ГУОЗ та МЗ за підсумками роботи у 2006 році, березень 2007, м.Київ / Голов.Упр. охорони здор. та мед.забезпечення м.Києва. Міськ.наук. інформ.-аналіт.центр мед.статистики; відп.уклад. Петравчук Л.В. – Київ, 2007. – 162 .

7. Оцінка виконання міжгалузевої комплексної програми “Здоров'я нації” на 2002–2011 роки // Укр.ін-т громад.здоров'я МОЗ України; голов.ред. В.М.Пономаренко. – Київ, 2006. – 203 с.

8. Про Національну раду з питань охорони здоров'я населення: Указ Президента України від 26 травня 2006 р. №443/2006 // Офіц.вісн.Укр. – 2006. – №22. – Ст.1602.

ИЗУЧЕНИЕ МЕДИКО-ДЕМОГРАФИЧЕСКОЙ СИТУАЦИИ В Г. КИЕВЕ

Паламарь Б.И.

Резюме. В статье изучены особенности медико-демографической ситуации в Киеве. За последнее 10 лет происходит рост численности населения, численность постоянного населения увеличилась на 190,3 тыс. человек, имеющегося – на 186,1 тыс. человек. Установлено, что естественное движение населения составляет 1,13 ‰, при этом смертность населения и рождаемость составляет 10,0 ‰ и 11,3 ‰ соответственно. Установлено, что средняя ожидаемая продолжительность жизни в 2003–2012 гг. в Киеве составляла 68 лет для мужчин и 77 лет – для женщин. Установлено, что в Киеве наблюдается превалирование женщин в общей численности населения. Киев выступает основным центром притока мигрантов, обуславливает превышение прибытия населения над выбытием (в 2010 г. численность прибывших превышала численность выбывших из него на 10,6 тыс. человек).

Установлено, что фактическое население Киева состоит из постоянного (по данным государственной статистики) и незарегистрированного населения – совокупности лиц, которые фактически живут в Киеве и не охвачены государственной статистике (численность фактического населения Киева на начало 2011 г. оценивается в 3144,3 тыс. человек, что на 345,1 тыс. человек больше численности постоянного населения). Доказана необходимость в дальнейшем комплексного изучения готовности киевских городских клинических больниц к работе в условиях внештатных ситуаций мирного времени учитывая особенности медико-демографической ситуации в Киеве.

Ключевые слова: медико-демографическая ситуация, длительность жизни, естественный прирост населения, смертность, организация медицинской помощи населению.

THE STUDY OF POPULATION HEALTH SITUATION IN KIEV

B.Palamar

Summary. The paper studied the characteristics of medical and demographic situation in Kiev. In Kiev in the last 10 years there is a growing population, the resident population increased by 190.3 thousand per-

sons, available – by 186.1 thousand people. Found that the natural movement of the population is 1,13 ‰, while the death rate and the birth rate is 10,0 ‰ and 11,3 ‰, respectively. Found that the average life expectancy of 2003–2012. in Kiev was 68 years for men and 77 years – for women. It is established that in Kiev there is the prevalence of women in the general population. Kiev is the main center of the influx of migrants, causes excess arrival of the population over retirement (in 2010 the number of arrivals in Kiev exceeded the number of departures from it by 10.6 thousand people).

Found that the actual population of Kiev consists of a constant (according to government data) and non-registered population – population of people who actually live in Kiev and are not covered by government statistics (the number of actual population of Kiev at the beginning of 2011 is estimated at 3144.3 thousand people , which is 345.1 thousand people more of the resident population). The necessity of further comprehensive study of readiness Kyiv City Clinical Hospital for operation in emergency situations peacetime given the characteristics of medical and demographic situation in Kiev.

Keywords: *medical and demographic situation, the duration of life, the natural population growth, mortality, organizatsiya medical care.*